

# Metody výzkumu

---

Dotazník

# Opory odborného textu

Odborný text vytváříme na základě:

- **Odborné literatury** – kontextualita
- **Vlastního výzkumného šetření**
  - Dotazníkové šetření, standardizovaný rozhovor (kvantitativní výzkum)
  - Rozhovory, diskuse na téma (kvalitativní výzkum)
  - Pozorování (zúčastněné – kvalitativní)
  - Analýza dokumentů

# Výzkum je **proces**

- Formulují cíl výzkumného šetření
- Zvolím jeho způsob
- Vytvořím podklady (dotazníky, otázky)
- Realizují sběr dat
- Vyhodnotím výzkumné šetření
- Interpretují jeho výsledky

# Požadavky **kvality**

- Nezájatost – nechci prokázat své přesvědčení
- Objektivita – dána kvalitou otázek,  
odpovídajícím vzorkem respondentů
- Kontrolovatelnost - prokazuji, jak jsem  
postupoval
- Diferencovanost -uvádím, za jakých okolností  
moje výsledky platí

# Dotazník

- **Kvalifikovaný pokus na malém vzorku zpracovat mínění většinové populace.**
- **Při přípravě dotazníku musí být jasno:**
  - **Jaký je cíl práce a cíl dotazníkového šetření.**
  - **Jaké informace chceme získat - které otázky jsou základní.**
  - **Jaká hlediska jsou důležitá při volbě respondentů -(pohlaví, věk, profese, bydliště, vzdělání atd.)**
  - **Jak se budou získané údaje vyhodnocovat.**
  - **Zda budou údaje anonymní, či identifikovatelné**

# Ptáme se nepřímo

- Na některé sociální jevy se nelze v dotazníku zeptat přímo, ale prostřednictvím **indikátorů** daného jevu.
  - **Ne:** Jste extrovert nebo introvert?
  - **Ano:** Kolik večerů v týdnu věnujete svým přátelům?
  
  - **Ne:** Jaký je váš názor na zdražení MHD?
  - **Ano:** Přimělo vás zdražení MHD změnit způsob dopravy do zaměstnání?
  
  - **Ne:** Je ve vaší třídě šikana?
  - **Ano:** Vyhrožoval ti někdo ze spolužáků?

# Dotazník – **typy otázek**

- **uzavřené otázky**

**Když přemýšlíte o svém zaměstnání, řekl byste, že jste většinou (zvolte jednu z možností):**

1. *velice šťastný*
2. *spíše šťastný*
3. *ani šťastný, ani nešťastný*
4. *spíše nešťastný*
5. *velice nešťastný*

**Jak motivujete děti ke hře (zaškrtněte i více možností):**

1. *Za výhru dostanou body*
2. *Za výhru dostanou nějakou odměnu*
3. *Legendou o smyslu hry*
4. *Čtením příběhu či vyprávěním*
5. *Jinak (doplňte):*

# Dotazník – **typy otázek**

- **otázky s odpovědí ano – ne**

*Chtěl byste v nejbližší době tří měsíců změnit své zaměstnání?*

*Absolvoval jste již kurz motivačních rozhovorů?*

- **otevřené otázky (výjimečně)**

*Jak se cítíte ve svém současném zaměstnání? (Popište prosím:)*

*Jak jednáte s dítětem, které se odmítne zúčastnit programu?  
(Popište prosím:)*



# Dotazník – **typy otázek**

- **Projekční otázky**

- Pro nepříjemné, znepokojující otázky, kdy se může respondent cítit ohrožen pravdivou odpovědí.
- Ptáme se na mínění fiktivních postav, do kterých se dotazovaný projikuje.

- *Doplňte větu:*

- Když si vedle Tomáše sedne v autobusu Vietnamec, tak Tomáš vždycky...*

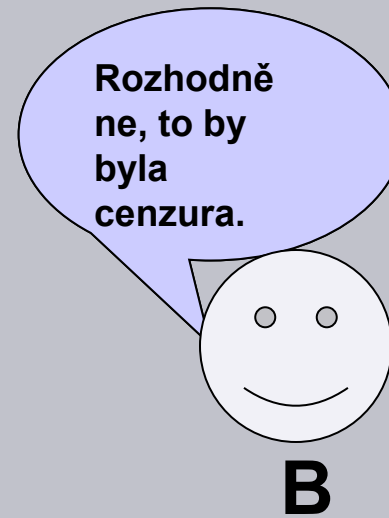
- *Jinou technikou je otázka ve tvaru obrázku (viz dále)*

- Projekční otázky je třeba užívat střídavě, jejich validita (vypovídající hodnota) je sporná, ale rozhodně dotazník oživí a učiní jej přitažlivější

# Dotazník – **typy otázek**

- Projekční otázky

Komu byste dal za pravdu vy? Panu A, nebo panu B? Zaškrtněte A nebo B.



# Devatero kvality otázek

- 1. Směřuje otázka k tomu, co chci zkoumat?**
- 2. Má respondent návod, jak na otázku odpovídat?**
- 3. Není sugestivní?** („Mnoho lidí je pro, jste také pro?“)
- 4. Budou otázce rozumět všichni stejným způsobem?**
- 5. Neptá se otázka na dvě různé věci najednou?**  
(*Chodíš rád do školy a připravuješ se na vyučování?*)
- 6. Je respondent vůbec s to poskytnout mi žádanou informaci?**
- 7. Neobsahuje otázka skryté obvinění?** (*Bijete někdy své děti?*)
- 8. Není výčet odpovědí na uzavřenou otázku vícehlavý, kdy je každá možnost samostatnou otázkou?**  
(Co si myslíte o Romech:  
a) nemám je rád                      c) jsou to zloději  
b) jsou diskriminováni              d) jsou mi lhostejní)
- 9. Jsou otázky sestaveny v dobrém logickém sledu? Od obecnějších ke konkrétnějším?**

# Forma dotazníku

- **Důvěryhodný dotazník obsahuje:**
  - **Titulní stranu** – název, zastřešující organizace
  - **Úvod** – s jakým výzkumem je spojen
  - **Číslované otázky** – včetně otázek identifikačních
  - **Otázky obsahují instrukce k vyplnění**
  - **Otázky seřazené v logickém sledu**

# Rozhovor

- **Nevýhody oproti dotazníku**
  - relativně pracná technika sběru informací
  - časově náročný
  - neumožňuje anonymitu
- **Výhody**
  - informace mohou být hlubší a podrobnější
  - respondent se těžko vyhne některým otázkám

# Pozorování

- Dobře plánované
- Zaměřené na vybrané jevy
- Pečlivě a systematicky zaznamenávané

# Pozorovací záznam

- Číslo záznamu:
- Datum:
- Objekt pozorování:
- Pozorování při činnosti:
- Zvláštní okolnosti:
- Časový snímek:
  - 1 – 15 min
  - 15 – 30 min
  - 20 – 45 min
- Popis pozorování:
- Pozorovatel

# Analýza dokumentů

- Psané dokumenty
  - úřední záznamy
  - novinové články
  - osobní deníky a dopisy
- Jakékoliv stopy lidského chování
  - nápisy na zdech
  - fotografie
  - kresby a jiné výtvarné artefakty
  - obsah odpadních košů